

PEDAGOGICAL FOUNDATIONS FOR FORMING FINANCIAL LITERACY IN THE CONTEXT OF THE DIGITAL ECONOMY

Toreniyazova Arzigul Maksetbaevna

Staff Member, Human Resources Department, University of Innovative Technologies

ABSTRACT

In the 21st century, digital technologies are rapidly developing in all spheres of human life. The digital economy is deeply penetrating the economic, social, and cultural sectors of human activity. In such circumstances, an individual's financial literacy is becoming a crucial factor for their economic independence and social stability. Financial literacy is the ability of an individual to plan income and expenses, save and invest, rationally use digital payment systems, and assess financial risks. Therefore, one of the main tasks of the modern education system is to form a financial culture and digital economic mindset in the younger generation.

Keywords: digital economy, financial literacy, pedagogical foundations, competence-based education, digital technologies.

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MOLIVAVIY SAVODXONLIKNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI

Toreniyazova Arzigul Maksetbaevna

Innovatsion texnologiyalar universiteti kadrlar bolimi xodimi

abstract

XXI asrda insoniyat hayotining barcha jabhalarida raqamli texnologiyalar jadal sur'atlar bilan rivojlanmoqda. Raqamli iqtisodiyot inson faoliyatining iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy sohalariga chuqur kirib bormoqda. Bunday sharoitda shaxsning moliyaviy savodxonligi – uning iqtisodiy mustaqilligi va ijtimoiy barqarorligining muhim omiliga aylanmoqda. Moliyaviy savodxonlik – bu shaxsning daromad va xarajatlarni rejalashtirish, jamg'arma va investitsiya qilish, raqamli to'lov tizimlaridan oqilona foydalanish, moliyaviy xavf-xatarlarni baholay

olish qobiliyatidir. Shu sababli, zamonaviy ta'lim tizimining asosiy vazifalaridan biri – yosh avlodda moliyaviy madaniyat va raqamli iqtisodiy tafakkurni shakllantirishdir.

Kalit so'zlar: raqamli iqtisodiyot, moliyaviy savodxonlik, pedagogik asos, kompetensiyaga asoslangan ta'lim, raqamli texnologiyalar.

Raqamli iqtisodiyot va moliyaviy savodxonlik o'rtasidagi bog'liqlik

Raqamli iqtisodiyot – bu iqtisodiy faoliyatning barcha bosqichlarida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan keng foydalaniladigan tizimdir. Unda elektron to'lovlar, raqamli bank xizmatlari, onlayn savdo va investitsiya platformalari muhim o'rin tutadi. Shu sababli, bugungi kunda moliyaviy savodxonlik raqamli texnologiyalar bilan chambarchas bog'liqdir.

Raqamli iqtisodiyotda moliyaviy savodxonlik quyidagi yo'nalishlarni qamrab oladi:

raqamli to'lov tizimlaridan xavfsiz foydalanish;

onlayn bank xizmatlari va mobil ilovalar orqali moliyani boshqarish;

kriptoalyuta va raqamli investitsiyalar haqida asosiy tushunchalarga ega bo'lish; moliyaviy firibgarlikdan himoyalanih ko'nikmalarini shakllantirish.

2. Moliyaviy savodxonlikni shakllantirishning pedagogik asoslari

Moliyaviy savodxonlikni o'qitish – bu nafaqat nazariy bilim berish, balki o'quvchilarda amaliy iqtisodiy tafakkur va mas'uliyatli qaror qabul qilish malakasini rivojlantirish jarayonidir.

Pedagogik asoslar quyidagi tamoyillarga tayanadi:

1. Integratsiya tamoyili – fanlararo bog'liqlikni ta'minlash orqali iqtisodiy fikrlashni rivojlantirish.
2. Kompetensiyaga asoslangan yondashuv – amaliy topshiriqlar orqali iqtisodiy ko'nikmalarni mustahkamlash.
3. Axborot texnologiyalaridan foydalanish – interaktiv darslar, onlayn testlar, moliyaviy simulyatorlar yordamida o'qitish.

4. Tarbiya va qadriyatlar bilan uyg'unlik – halollik, tejamkorlik va iqtisodiy mas'uliyatni shakllantirish.

3. O'qitish metodlari va innovatsion texnologiyalar

Moliyaviy savodxonlikni samarali o'qitish uchun zamonaviy pedagogik texnologiyalar qo'llanilishi zarur:

- Case-study (amaliy holatlarni tahlil qilish) – real hayotdagi moliyaviy vaziyatlarni muhokama qilish orqali tahliliy fikrlashni rivojlantiradi.
- Project-based learning (loyiha asosida o'qitish) – o'quvchilar o'z byudjet loyihalarini ishlab chiqishadi.
- Gamifikatsiya – raqamli o'yin elementlari yordamida moliyaviy tushunchalarni o'rganish.
- Blended learning – an'anaviy va onlayn ta'limni uyg'unlashtirish orqali samaradorlikni oshirish.

4. Pedagogning roli va kasbiy tayyorgarligi

Moliyaviy savodxonlikni o'qituvchi pedagogning kasbiy saviyasi, raqamli texnologiyalarni bilish darajasi va metodik tayyorgarligiga bevosita bog'liq. Pedagog raqamli iqtisodiyot tamoyillarini bilishi, zamonaviy o'qitish usullarini qo'llay olishi, o'quvchilarning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda darslarni tashkil etishi zarur.

Xulosa va takliflar

Raqamli iqtisodiyot sharoitida moliyaviy savodxonlikni shakllantirish – zamonaviy ta'limning ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Bu jarayon shaxsning iqtisodiy tafakkurini, ijtimoiy faolligini va raqamli muhitda to'g'ri harakatlana olish qobiliyatini rivojlantiradi. Samarali natijaga erishish uchun quyidagi chora-tadbirlar muhim:

1. Ta'lim dasturlariga 'Raqamli moliyaviy savodxonlik' fanini kiritish;
2. O'quvchilarga mo'ljallangan interaktiv raqamli platformalar yaratish;
3. Pedagoglar uchun malaka oshirish kurslarini tashkil etish;
4. Ota-onalar bilan hamkorlikda oilaviy byudjet madaniyatini rivojlantirish.

Moliyaviy savodxon avlod – barqaror va innovatsion iqtisodiyotning poydevoridir.